

Vládní nařízení ze dne 4. července o právním postavení židů ve veřejném životě

Vláda protektorátu Čechy a Morava nařizuje podle čl. II ústavního zákona zmocňovacího ze dne 15. prosince 1938, č. 330 Sb.:

ČÁST PRVNÍ. Základní ustanovení

§ 1.

Žid ve smyslu tohoto nařízení jest:

- a. kdo pochází od nejméně tří podle rasy úplně židovských prarodičů. Za úplně židovského se považuje prarodič bez dalších předpokladů, jestliže přísluší nebo příslušel k židovské náboženské společnosti;
- b. za žida se též považuje úplně židovský míšenec, pocházející od dvou židovských prarodičů;
 1. který dne 16. září 1935 náležel k židovské náboženské společnosti nebo po tomto dni do ní jest přijat,
 2. který dne 16. září 1935 byl v manželství se židem nebo s ním po tomto dni do manželství vstoupí,
 3. který pochází z manželství se židem [písm. a)] uzavřeného po dni 17. září 1935,
 4. který pochází z nemanželského styku se židem [písm. a)] a byl narozen jako nemanželský po dni 31. července 1936.

§ 2.

Průkaz o tom, zda někdo je či není žid, lze podati také osvědčením, které vydá okresní úřad a v městech s vlastním statutem zemský úřad na podkladě úředních dokladů o původu.

§ 3.

Státní president může k návrhu vlády osobu, která je žide (§ 1), vyjmouti z dosahu tohoto nařízení.

§ 4.

(1) Židé nemohou, pokud dále není ustanoveno něco jiného, vykonávat žádnou funkci v soudnictví ani ve veřejné správě, s výjimkou funkcí náboženské organizace židovské. Zejména nemohou býti:

1. členy zastupitelských sborů ani orgány veřejných korporací nebo členy sborových orgánů takových korporací;
2. členy jiných sborů a komisí, zřízených pro výkon nebo pro podporu veřejné správy;
3. členy sborově organisovaných školských úřadů (orgánů);
4. zaměstnanci v činné službě u Protektorátu a jiných veřejnoprávních korporací a subjektů, uvedených v § 1, 25 a 26 vládního nařízení ze dne 21. prosince 1938, č. 379 Sb., o úpravě některých personálních poměrů ve veřejné správě;
5. učitelé ani soukromými docenty na vysokých školách;
6. učitelé ani soukromými zaměstnanci na školách s právem veřejnosti, s výjimkou škol určených výhradně pro židy;
7. členy veřejných vědeckých ústavů, učených společností a jiných veřejných institucí povahy vědecké;
8. soudci laiky, přísedícími soudu patentního, přísedícími soudů pracovních, přísedícími nebo členy soudů rozhodčích, porotci, přísedícími soudů kmetských nebo soudů mládeže;
9. notáři (kandidáty notářství), přísežnými tlumočníky, soudními nebo úředními znalci, veřejnými poručníky, správci konkursní podstaty, vyrovnacími nebo vnucenými správci, ani poručníky nebo opatrovníky, nejde-li o poručnictví nebo opatrovnictví týkající se židů nebo organizací a zařízení, které sledují výhradně nebo převážně zájmy židů;
10. civilními techniky ani úředně oprávněnými báňskými inženýry
11. bursovními sensály.

(2) Židé nemohou, pokud dále není ustanoveno něco jiného býti:

- advokáty (kandidáty advokacie), obhájci ve věcech trestních, ani patentními zástupci (kandidáty patentního zastupitelství);
- lékaři, veterináři ani lékárníky;

- výkonnými umělci v ústavech a podnicích provozujících umění (jako v divadlech, filmových podnicích), ani vedoucími činiteli ve správě takových ústavů a podniků, ani členy správních a dozorčích orgánů takových ústavů a podniků;
- redaktory periodických tiskopisů, s výjimkou periodických tiskopisů určených pro židy a jako takové značených.

(3) Židé se nesmějí zúčastnit politického života, ani býti členy spolků a jiných korporací společenského, kulturního a hospodářského života. Tím není dotčena jejich účast v nucených organizacích, v útvech provozujících obchody a ve spolcích a jiných korporacích určených pro židy a jako takové označených.

§ 5.

(1) Zaměstnanci židé v činné službě nebo na dovolené s čekatelným (čekaným) v Protektorátu a jiných veřejnoprávních korporacích uvedených v § 1 vl. nař. č. 379/1938 Sb., kteří jsou účastní veřejného pensijního zaopatření, přeloží se z moci úřední do trvalé výslužby. Služební poměr čekatelů židů se zruší; při tom obdrží takový čekatel odbytné ve výši jednoměsíčního platu (mzdy).

(2) Ustanovení předchozího odstavce platí přiměřeně pro zaměstnance v trvalém služebním poměru, na jejichž zaměstnavatele se vztahuje ustanovení § 25 vl. nař. č. 379/1938 Sb.

(3) Služební poměr smluvních zaměstnanců židů u zaměstnavatelů uvedených v § 4, odst. 1, č. 4 se zruší výpovědí.

(4) Opatření podle odstavců 1, 2 a 8 buďtež učiněna nejpozději do tří měsíců ode dne vyhlášení tohoto nařízení.

§ 6.

(1) Pokud nejsou ustanovení zvláštní, budou židé, kteří dosud vykonávají některou funkci uvedenou v § 4, vyloučeni z této funkce úřadem Protektorátu, kterému přísluší přímý dozor nad takovou funkcí anebo nad korporací, organizací nebo jiným zařízením, kde se taková funkce vykonává, a není-li takového úřadu, ústředním úřadem, do jehož oboru taková funkce náleží; ústřední úřad může svěřiti podřízeným úřadům, aby samy vydávaly potřebná rozhodnutí. Úřadu, který rozhodl o vyloučení z funkce, přísluší jmenovati nového funkcionáře.(2) Ustanovení předchozího odstavce platí přiměřeně o jiné činnosti nebo účasti uvedené v § 4, nejde-li o činnost v pracovním poměru.

ČÁST DRUHÁ. Zvláštní ustanovení o obmezení židů v některých odvětvích veřejného života.

Vyloučení židů z advokacie, z úřadu notářského, z obhájcovství ve věcech trestních a z patentního zastupitelství.

§ 7

(1) Výbory advokátních komor nařídí výmaz advokátů židů ze seznamů advokátů a výmaz kandidátů advokacie židů ze seznamů kandidátů advokacie.

(2) Před nařízením výmazu vyzve výbor advokátní komory všechny advokáty (kandidáty advokacie) v seznamech zapsané, pokud se tak již nestalo, aby se lhůty nejméně osmi dnů sdělili písemně skutečnosti rozhodné pro posouzení, zda jsou židé či nikoli; podle potřeby jim uloží, aby mu v přiměřené lhůtě předložili příslušné doklady.

(3) Proti rozhodnutí výboru advokátní komory, že se advokát (kandidát advokacie) ze seznamu vymazuje, může advokát (kandidát advokacie) podati u výboru advokátní komory do patnácti dnů po doručení námítky, že není žid. O námítkách, které mají účinek odkladný, rozhoduje ministerstvo spravedlnosti.

(4) Advokáti (kandidáti advokacie), kteří vyli vymazáni ze seznamů podle odstavce 1, nesmějí obstarávat cizí právní záležitosti, zejména zastupovati pře soudem nebo mimo soud a udíleti právní porady; to neplatí pro obstarávání věcí jejich manželek a jejich nezletilých dětí, pokud není předepsáno zastoupení advokátem.

§ 8

(1) Substituti, kteří byli advokátům židům ustanoveni v zájmu veřejném výbory advokátních komor po dni 15. března 1939, učiní potřebné opatření pro likvidaci advokátních kanceláří advokátů židů.

(2) Substitut je zproštěn povinnosti podle ustanovení § 12, odst. 4 advokátního řádu, jestliže vybídl stranu doporučeným dopisem na poslední jemu známou adresu, aby spisy do lhůty šesti měsíců převzala, a strana spisy v dané lhůtě nepřevzala, nebo, nebylo-li vybídnutí doručitelné, jakmile uplynul jeden rok ode dne, kdy byl dopis vrácen nedoručitelný.

§ 9

(1) Stane-li se v občanské věci právní advokát zastupující stranu v důsledku opatření podle tohoto nařízení nezpůsobilým k dalšímu zastupování strany, přerušují se také řízení, ve kterých není předepsáno zastoupení advokátem.

(2) K přerušení nedojde, jestliže ve věci zastupuje stranu substitut dříve ustavený (§ 8) nebo jestliže advokát byl mezitím již ustanoven židovským právním zástupcem, pokud jako takový jest oprávněn stranu dále zastupovati.

§ 10

Straně, již bylo v občanských právních věcech, ve věcech trestních nebo ve věcech správních zabráněno dostavití se včas k roku nebo včasné vykonání úkon lhůtou vázaný pro opatření učiněná posle tohoto nařízení, budiž povoleno navrácení k předešlému stavu, a to i tam, kde podle zákona je navrácení k předešlému stavu vyloučeno. V těchto případech není strana povinna nahraditi odpůrci útraty řízení o navrácení k předešlému stavu. Lhůta k žádosti o navrácení k předešlému stavu počne běžeti přede dnem vyhlášení tohoto nařízení. Není-li lhůta k žádosti o navrácení k předešlému stavu ustanovena, činí čtrnáct dnů.

§ 11

Dojde-li pro vyloučení advokáta žida z advokacie ke změně v osobě právního zástupce, není povinen odpůrce strany zastoupené dosud advokátem židem, je-li stanovena jeho povinnost k náhradě útrat řízení, nahraditi to, oč se útraty zvýšili změnou právního zástupce.

§ 12

(1) Židé, kteří byli advokáty a byli vymazáni ze seznamu advokátů podle § 7, a kandidáti židovského právního zastupitelství, kteří vyhovují předepsaným podmínkám (§ 15), mohou býti ustanoveni židovskými právními zástupci.

(2) Židé, kteří byli kandidáty advokacie a byli vymazáni ze seznamu kandidátů advokacie podle § 7, a židé, kteří vyhovují podmínkám předepsaným pro zápis do seznamu kandidátů advokacie, mohou býti připuštěni k přípravné praxi židovského právního zastupitelství.

(3) Židovští právní zástupci (kandidáti židovského právního zastupitelství) mohou býti ustanoveni (připuštěni) podle potřeby, nejvýše v počtu dvou procent počtu advokátů (kandidátů advokacie), zapsaných v den vyhlášení tohoto nařízení v seznamech advokátních komor v Praze a v Brně.

(4) Nejvýše přípustný počet židovských právních zástupců a kandidátů židovského právního zastupitelství může býti vládním nařízením vždy nejméně po třech letech podle současných poměrů nově upraven.

§ 13

(1) Židovské právní zástupce ustanovuje a sídla jim určuje a kandidáty židovského právního zastupitelství k přípravné praxi připouští ministerstvo spravedlnosti k návrhu presidenta vrchního soudu. Žádosti jest podávati u presidia vrchního soudu.

(2) Při svém návrhu řídí se president vrchního soudu veřejným zájmem, zejména zájmem, aby židovský právní zástupce (kandidát židovského právního zastupitelství) poskytoval v každém směru záruku řádného výkonu povolání; při prvních návrzích, učiněných podle tohoto nařízení, přihlédně president vrchního soudu především k žadatelům, kteří vyli ze seznamů advokátů (kandidátů advokacie) vymazání, a k jejich majetkovým a rodinným poměrům.

§ 14

Židovští právní zástupci smějí obstarávati toliko právní věci židů a organizací nebo zařízení, které sledují výhradně nebo převážně zájmy židů; zvláště smějí toliko pro ně sepisovati podání a zastupovati je před soudy nebo mimo soud a je obhajovati.

§ 15

(1) Židovští právní zástupci a kandidáti židovského právního zastupitelství podléhají doзору presidenta krajského soudu a presidenta vrchního soudu svého působitiště a ministerstva spravedlnosti.

(2) Židovský právní zástupce (kandidát židovského právního zastupitelství) je povinen užívati tohoto názvu.

(3) Židovští právní zástupci se zapisují do seznamů židovských právních zástupců a kandidáti židovského právního zastupitelství do seznamů kandidátů židovského právního zastupitelství, které se vedou u presidií vrchních soudů.

(4) Kandidáti židovského právního zastupitelství může býti ustanoven židovským právním zástupcem, jestliže vedle ostatních náležitostí požadovaných platnými předpisy pro zápis do seznamu u židovského právního zástupce; do této praxe se započítává i jiná dosud započitatelná právní praxe, pokud byla vykonána před účinností tohoto nařízení.

(5) Pokud toto nařízení neustanovuje jinak, platí pro židovské právní zástupce a kandidáty židovského právního zastupitelství přiměřené předpisy platné pro advokáty a kandidáty advokacie, s výjimkou předpisů o jejich poměru k advokátní komoře.

§ 16

(1) Ministerstvo spravedlnosti zbaví notáře židy jejich úřadu do tří měsíců ode dne vyhlášení tohoto nařízení. Ministerstvo spravedlnosti může však z důvodů zvláštního zřetele hodných ponechat notáře žida v jeho úřadě, po případě na dobu obmezenou.

(2) Kandidáti notářství židé vyloučí se z přípravné praxe notářské koncem druhého kalendářního čtvrtletí následujícího po dnu vyhlášení tohoto nařízení.

§ 17

(1) President vrchního soudu nařídí výmaz obhájců židů ze seznamu obhájců ve věcech trestních, a to, je-li obhájce advokátem, jakmile dojde předepsané oznámení výboru advokátní komory o pravoplatném výmazu advokáta ze seznamu advokátů, a není-li obhájce advokátem, do tří měsíců ode dne vyhlášení tohoto nařízení.

(2) Proto rozhodnutí presidenta vrchního soudu, že se obhájce žid vymazuje ze seznamu obhájců ve věcech trestních, může podati obhájce, který není advokátem, námitky u presidenta vrchního soudu. Jinak platí obdobně ustanovení § 7, odst. 3.

(3) Na obhájce ve věcech trestních, kteří byli vymazáni ze seznamu podle odstavce 1, buď obdobně užito ustanovení § 7, odst. 4.

§ 18

Jde-li o osoby, na něž se vztahují ustanovení § 7, 16 a 17, nebudiž déle rozhodováno o opatřeních podle ustanovení § 1, odst. 1 a 2, § 2, odst. 1 a § 8 opatření Stálého výboru ze dne 16. listopadu 1938, č. 284 Sb., o prozatímní úpravě některých otázek týkajících se advokacie, ani o opatřeních podle ustanovení § 3, 1. věty 2 opatření Stálého výboru ze dne 16. listopadu 1938, č. 285 Sb., kterým se mění některá ustanovení o notářských komorách a notářích, ani i opatřeních podle § 2 a 4 vládních nařízení ze dne 4. listopadu 1938, č. 265 Sb., o dočasných omezeních v živnostenském a jiném výdělečném podnikání.

§ 19

Dnem, kterým jsou advokáti, kandidáti advokacie, notáři a kandidáti notářství vyloučeni podle tohoto nařízení z výkonu povolání, budiž kárné řízení proti nim vedené a pravoplatně neukončené zastaveno. Pravoplatné kárné nálezy, jimiž byla osoba taková odsouzena ke kárnému trestu pokuty a k náhradě nákladů řízení, buďtež vykonány; kárná rada, pokud jde o advokáty a kandidáty advokacie, a kárný senát vrchního soudu, pokud jde o notáře a kandidáty notářství, může však k žádosti s ohledem na majetkové a výdělečné poměry advokáta, kandidáta advokacie, notáře nebo kandidáta notářství upustiti od výkonu pravoplatného nálezu nebo uloženou pokutu přiměřeně snížit. Proti tomuto rozhodnutí není opravného prostředku.

§ 20

(1) Ministerstvo průmyslu, obchodu a živností nařídí výmaz patentních zástupců židů ze seznamu do tří měsíců ode dne vyhlášení tohoto nařízení.

(2) Kandidáti patentního zastupitelství židé se vylučují z této praxe koncem druhého kalendářního čtvrtletí následujícího po dnu vyhlášení tohoto nařízení.

Vyloučení židů z oprávnění civilního technika a úředně oprávněného báňského inženýra

§ 21

(1) Dosavadním civilním technikům židům odejme udělené oprávnění zemský úřad a dosavadní úředně oprávněným báňským inženýrům báňské hejmanství do tří měsíců ode dne vyhlášení tohoto nařízení. Ministerstvo veřejných prací může však z důvodů zvláštního zřetele hodných ponechat civilnímu techniku židovi (úředně oprávněnému báňskému inženýru židovi) oprávnění, po případě na dobu obmezenou.

(2) Inženýrská komora jest povinna sděliti neprodleně příslušnému úřadu skutečnosti rozhodné pro opatření podle odstavce 1. Ustanovení § 7, odst. 2 platí tu přiměřeně.

§ 22

(1) Pro práce již zadané a posud nedokončené ustanoví inženýrská komora civilnímu techniku (úředně oprávněnému báňskému inženýru), jemuž oprávnění bylo odňato podle § 21, substituta z řad civilních techniků (úředně oprávněných báňských inženýrů), aby tyto práce dokončil na účet toho, jehož oprávnění zaniklo. Substitut je podroben dozoru inženýrské komory.

(2) Substitut má nárok na přiměřenou odměnu; nedojde-li o ní d dohodě, určí ji inženýrská komora.

Vyloučení židů z výkonu lékařské praxe.

§ 23

(1) Ministerstvo sociální a zdravotní správy odejme židům, kteří v den vyhlášení tohoto nařízení vykonávají lékařskou praxi, právo k výkonu praxe.

(2) Za tím účelem vyzve na pokyn ministerstva sociální a zdravotní správy komorní rada lékařské komory všechny členy komory, aby jí, pokud se tak již nestalo, sdělili do lhůty nejméně osmi dnů písemně skutečnosti rozhodné pro posouzení, zda jsou židé či nikoli; podle potřeby jim uloží, aby jí v přiměřené lhůtě předložili příslušné doklady.

§ 24

(1) Židy, kteří vykonávali lékařskou praxi a kterým bylo právo k výkonu praxe odňato podle § 23, jakož i jiné židy, kteří vyhovují podmínkám pro výkon lékařské praxe, může ministerstvo sociální a zdravotní správy připustiti k výkonu lékařské praxe pro židy a určí jim sídlo. Rozhodujíc o připuštění, řídí se ministerstvo veřejným zájmem, zejména zájmem, aby židovský lékař poskytoval k každém směru záruku řádného výkonu povolání, a přihlíží především k žadatelům, kterým bylo právo k výkonu lékařské praxe odňato, a k jejich majetkovým a rodinným poměrům.

(2) K výkonu lékařské praxe pro židy mohou být připuštěni židé nejvýše v počtu dvou procent počtu lékařů, oprávněných v den vyhlášení tohoto nařízení k výkonu lékařské praxe.

(3) Nejvyšší přípustný počet židovských lékařů může být vládním nařízením vždy nejméně pro třech letech podle současných poměrů nově upraven.

(4) Ministerstvo sociální a zdravotní správy může, vyžadují-li toho zvláštní zájmy zdravotní péče, připustiti i další židovské lékaře k výkonu praxe, po případě na dobu obmezenou.

(5) Lékaři židé, kterým bylo právo k výkonu praxe odňato, mohou, dokud stav nemocného nedopouští, aby jeho ošetřování bylo přenecháno lékaři jinému, nemocného dále ošetřovati.

§ 25

Židovští lékaři smejí ošetřovati toliko židy, jinak jen členy své rodiny.

§ 26

(1) Židovští lékaři podléhají doзору okresního a zemského úřadu svého působitiště a ministerstva sociální a zdravotní správy.

(2) Židovský lékař je povinen užívatí tohoto názvu.

(3) Židovští lékaři nemohou být členy lékařské komory a zapisují se do seznamu židovských lékařů, vedeného ministerstvem sociální a zdravotní správy.

(4) Pokud toto nařízení neustanovuje jinak, platí pro židovské lékaře přiměřeně předpisy platné pro lékaře, s výjimkou předpisů o jejich poměru k lékařské komoře.

Vyloučení židů z výkonu veterinářské praxe

§ 27

(1) Ministerstvo zemědělství odejme židům, kteří v den vyhlášení tohoto nařízení vykonávají veterinářskou praxi, právo k výkonu praxe.

(2) Za tím účelem vyzve na pokyn ministerstva zemědělství předsednictvo zvěrolékařské komory všechny členy komory, aby jí, pokud se tak již nestalo, sdělili do lhůty nejméně osmi dnů písemně skutečnosti rozhodné pro posouzení, zda jsou židé či nikoli; podle potřeby jim uloží, aby jí v přiměřené lhůtě předložili příslušné doklady.

§ 28

(1) Židy, kteří vykonávali veterinářskou praxi a kterým bylo právo k výkonu praxe odňato podle § 27, jakož i jiné židy, kteří vyhovují podmínkám pro výkon veterinářské praxe, může ministerstvo zemědělství připustiti k výkonu veterinářské praxe a určí jim sídlo. Rozhodujíc o připuštění, řídí se ministerstvo veřejným zájmem, zejména zájmem, aby židovský veterinář poskytoval v každém směru záruku řádného výkonu povolání, a přihlíží především k žadatelům, kterým bylo právo k výkonu veterinářské praxe odňato, a k jejich majetkovým a rodinným poměrům.

(2) K výkonu veterinářské praxe mohou být připuštěni židé nejvýše v počtu svou procent počtu veterinářů oprávněných v den vyhlášení tohoto nařízení k výkonu veterinářské praxe.

(3) Nejvyšší přípustný počet židovských veterinářů může být vládním nařízením vždy nejméně po třech letech podle současných poměrů novo upraven.

(4) Ministerstvo zemědělství může, vyžadují-li toho zvláštní zájmy veterinářské, připustiti i další židovské veterináře k výkonu praxe, po případě na dobu obmezenou.

§ 29

(1) Židovští veterináři podléhají doзору okrasního a zemského úřadu působitiště a ministerstva zemědělství.

(2) Židovský veterinář je povinen užívatí tohoto názvu.

(3) Židovští veterináři nemohou být členy zvěrolékařské komory a zapisují se do seznamu veterinářů vedeného ministerstvem zemědělství.

(4) Pokud toto nařízení neustanovuje jinak, paltí pro židovské veterináře přiměřeně předpisy platné pro veterináře, s výjimkou předpisů o jejich poměru k zvěrolékařské komoře.

ČÁST TŘETÍ. Ustanovení společná.**Ustanovení trestní.****§ 30**

Přestupky tohoto nařízení, jakož i prováděcích předpisů a příkazů a zákazů na základě nich vydaných trestá - bez újmy soudního stíhání - okresní úřad se zřetelem na míru zavinění pokutou do 100.000 K nebo vězením do šesti měsíců. Byla-li uložena pokuta, buď pro případ její nedobytnosti uložen zároveň náhradní trest vězení podle míry zavinění v mezích sazby trestu na svobodě, na čin stanovené.

§ 31

Pro přestupek tohoto nařízení bude potrestán také ten, kdo o skutečnostech rozhodných pro posouzení, zda on sám či někdo jiný je žid, učiní vědomě nesprávné údaje, aby mařil účinky tohoto nařízení.

Ustanovení závěrečná**§ 32**

Opatření učiněná před vyhlášením tohoto nařízení, pokud odpovídají jeho zásadám, zůstávají nedotčena. Tato opatření jakož i opatření podle tohoto nařízení učiněná nezakládají nárok na náhradu škody.

§ 33

Toto nařízení nebývá účinnosti dnem vyhlášení; provedou je všichni členové vlády.

Dr. Hácha v. r.

Ing. Eliáš v. r.

Ježek v. r.

Dr. Kalfus v. r.

Dr. Kapras v. r.

Dr. Krejčí v. r.

Dr. Kratochvíl v. r.

Dr. Havelka v. r.

Čipera v. r.

Bubna v. r.

Dr. Klumpar v. r.